LIFE, LIMITS AND WORRY IN THE NOVEL *LIFE ON A PLATFORM* BY OCTAVIAN PALER

SZILÁGYI (SZÖVÉRFI) Judit-Mária
"Petru Maior" University of Târgu-Mureş

Abstract: This study proposes a descriptive-analytical analysis of the novel Life on a Platform by Octavian Paler, being presented from three aspects: the confessions of a worried man, Biography and the aesthetics of an antique/ethical man and Limits – restlessness/alterity in the grammar of the character. We will have the novel Life on a Platform in focus.

Keywords are: problematized conscience, Life on a Platform, alterity, confession, identity, psychic

În această lucrare se vizează o analiză descriptiv-analitică asupra romanului *Viața pe un peron* de Octavian Paler fiind prezentat romanul din trei aspecte: confesiunea unui om frământat, Biografia și estetica unui om antic/etic și Limite - frământări/alteritate în gramatica personajului.

Şi în romanul *Viața pe un peron*, Octavian Paler adoptă tonul confesiv, dar aici însă nu mai este atât de ușor de descifrat legătura dintre mesajul pe care dorește să ni-l transmită și eul creator. Totuși la nivel interpretativ se pot urmări legături adânci între cele două elemente enunțate.

Pornind de la autorul romanului și de la latura lui subiectivă[1] și confesivă, trebuie analizată, în primul rând, legătura lui cu realul, despre care Eugen Simion afirmă în lucrarea *Scriitori români de azi* că „Din cărțile pe care le-a publicat și din însemnările cu caracter direct subiectiv dedusem că spiritul eseistului nu cunoaște foamea de real și că se simte mai bine [. . .] în parabole, mituri."[2]

Romanul prezintă mai multe planuri narative, dar, bineînțeles că derularea cronologică nu se poate urmări, în cele 31 de capitole avem un singur personaj real și unul imaginar. Naratorul este un personaj-narator care la persoana I încearcă să analizeze lumea și să se autoanalizeze. Nu cunoaștem numele acestui personaj, aflăm despre el doar că este un profesor de istorie. Poate latura această a vieții în care oamenii cunosc numele, prenumele, adresa, poate numărul de telefon al anumitor personaje, pentru personajul nostru nu are relevanță, pentru el latura interioară are o importanță majoră pe tot parcursul romanului.

Cel mai important aspect al acestui roman este poate scriitura, deoarece eroul fiind singur, izolat într-o gară pustie, începe să scrie „scriu cum aș vorbi. În jurul meu e pustiu, iar omul dacă nu vorbește uneori, moare, nu-i așa?"[3] Astfel debutează personajul-narator al romanului, căruia îi este frică în această gară părăsită, în care i se pară că e într-o grotă. Singur într-o grotă, așteptând de zile întregi apariția Eleonorei, care întârzie, îi este frică. El se simte

[1]Eugen Simion, *Scriitori români de azi*, vol. III.,EdituraCarteaRomânească, București, 1984, p. 515.
[2]*Ibidem*, p. 515
[3]Octavian Paler, *Viața pe un peron*, Editura Jurnalul Național, București, 2009, p. 23.

BDD-A22122 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:19:37 UTC)

ca o creatură, pe jumătate sfânt, pe jumătate șobolan[4]; „în el sălășluiesc un *Dumnezeu* care nu vorbește și o *Fiară* care îl contestă pe cel dintâi.”[5] Această latură dual sugerează duplicitatea interioară a ființei, care este într-o continuă luptă, într-o continuă confruntare lăuntrică. Această frământare poate fi din cauza așteptării, așteptarea ca o formă a ezitării poate, într-o lume în care individul nu se mai găsește. Lumea pentru el este simbolizată de această gară pustie, care poate fi tocmai destinul. Astfel ajungem să corelăm drumul din viață al acestui individ prezentat în roman și motoul de la începutul romanului, o frază scoasă din Wilhelm von Humboldt, „Modul în care un om își acceptă destinul este mai important decât însuși destinul său.”[6] Gara, fiind lumea exterioară în care personajul-narator, profesor de istorie, nu mai poate acționa. La nivelul autorului, putem afirma că acest personaj din acest roman este un alter-ego al lui Octavian Paler, care nu mai poate trăi în acel mediu social-politic în care se mișcase în aceea perioadă, simțindu-se că se sufocă, din cauza lipsei de libertate. Astfel, eroul nostru și autorul romanului, neputând trăi libertatea exterioară, fiind limitați, doresc să realizeze o altă formă a libertății, cea interioară. Această formă de libertate poate fi scriitura, care pentru scriitorul Octavian Paler este esențială, fiind o formă de comunicare a sinelui cu sinele și cu exteriorul.

Izolarea de lume, singurătatea în această gară părăsită de unde nu pornește niciun tren și unde nu ajunge niciunul, poate fi o izolare de lumea exterioară, o claustrare în sine. Nu întâmplător se vorbește despre „globurile de sticlă”, măștile de sticlă prin care nu se infiltrează nimic în individ din lumea exterioară. Totodată, izolarea devine o tăcere, care pentru autor este o taină, un mister. Așteptarea e plină de speranță, dar în același timp și de eșec. Eșecurile personajului se leagă de pasiunile sale deoarece fiecare pasiune a lui se va finaliza printr-un eșec „La drept vorbind, toată viața mea e un șir de pasiuni eșuate.”[7]

Astfel personajul întruchipează lupta eternă dintre speranță și teama de ratare. Totul devine pentru el un proces, toate procesele îl determină să se dedubleze și să analizeze lucrurile din mai multe laturi, dar acest lucru îl și determină, ca și pe șahul orb, să de scindeze în două, ceea ce pe termen lung aduce o nerezolvare a faptelor. Astfel singura „scăpare” pentru omul aflat „supt vremii”[8] este nevoia de comunicare a individului prin scriitură, ceea ce pentru Octavian Paler este o vocație. Dar din moment ce vorbim de un roman subversiv, rostirea trebuie să capete învelișul parabolei.

În următoarele părți sunt prezentate îmblânzitorii de cobre, dresorii de câini, mangustele imperfecte. Aceste „personaje” sunt ipotetic prezentate ca niște personaje ale regimului totalitar. Aceste personaje și toată această prezentare a lor pare o alunecare în vis, in

[4]A se vedea legenda din cultura indică conform căreia Potrivit legendei, în 1463 fiul vitreg al Karni Mata a vrut să bea apă dintr-un iaz, dar nu a putut să se țină, a căzut în apă și s-a înecat. Atuncifemeiaaapelat la zeulmorții Yama, cu rugămintea de a-iîntoarcecopilul, însăzeul crud șiviclean a refuzat. Ca răspuns, sfântasupărată a luat de la el sufleteletuturorrudelor sale de sângeșiîn plus, a declaratcăniciodatăbărbații care aparțincasteiei, nu vor merge înregatullui Yama șivortăiîncorpurileșobolanilor. Temporar. Pentru o singurăviață. Iar, fiindnăscuți data viitoare, vordeveni din nouoamenii. Așacă, nu estesurprinzătorfaptulcă, înDenshoke din timpurilevechi, șobolaniisunttratați cu tot respectul. Chiarșitemplul a fostmontatîncinstealor.

[5]Eugen Simion, *Op. cit*., p. 524.

[6] Octavian Paler, *Op. cit*, moto de la începutulromanului

[7]Octavian Paler, *Op. cit*, p. 29.

[8]Cristina Burtea-Cioroianu, *Octavian Paler - studiu monografic*, Editura Aius, Craiova, 2012, p. 91.

BDD-A22122 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:19:37 UTC)

lumea imaginară, prin care eul poate evada din ghearele unui regim care îl sugrumă din cauza lipsei de libertate.

Aceste elemente ale imaginarului sunt necesare ca mesajul să conțină învelisul necesar, dar, în același timp, dezvăluind semnificațiile elementelor-parabole, putem distinge adevăratele semnificații dintre individ și regim, și dintre adevăratul creator și om Paler.

Biografia și estetica unui om antic/etic

Eugen Simion în lucrarea *Scriitori români de azi*, constată că Octavian Paler este un „om de munte”[9] astfel „are în el o îndârjire de ascet laic și spiritul lui este mesianic”[10]. Pronind de la această premisă, fiind două aspecte importante din biografia autorului încercăm o analiză asupra romanului *Viața pe un peron* sub aspect biografic și sub estetica unui om etic care întotdeauna se raportează la modele antice, acestea din urmă fiind modelele lui în viață.

Criticul Charles–Augustin Sainte-Beuve, prin teoriile sale despre istoria și critica literară vorbește despre critica biografistă, afirmând „ În materie de critică și istorie literară nu există, mi se pare, lectură mai distractivă, mai desfătătoare și în același timp mai fecundă în învățăminte de tot felul decât biografiile bine alcătuite ale oamenilor mari [. . .]; să-l urmărești în intimitatea și în obiceiurile sale....”[11] Astfel dacă dorim o analiză biografistă asupra operei *Viața de un peron* trebuie să găsim coordonatele centrale din viața lui Octavian Paler care ar fi prezentate în paginile acestui roman, sau eventualele legături dintre biografia lui și acest roman existențial[12], la toate nivelurile.

Despre aspectele de autobiografie ai autorului putem afirma că lumea lui mirifică pentru totdeauna este localitatea în care s-a născut, comuna Lisa din apropierea munților Făgăraș. Acest mediu este elementul germinator pentru Paler. Totuși marea parte a vieții sale o petrece la București și într-un inerviu oferit revistei *Cultura* în data de 10 august 2006 afirmă, „Nu intru în categoria celor care idilizează satul.”[13] Tot aici afirmă că „Nu cred că mai am suflet de orășean, dar nu cred că mai am nici suflet de țăran. E un fel de promiscuitate.”[14] Poate adevăratul spațiu identitar pentru Octavian Paler nu este neapărat legat de locul unde își petrece majoritatea timpului, ci de un alt spațiu unde întotdeauna se poate renaște sau unde spiritul lui poate ajunge. Iar acest spațiu nu este altul decât marea și mitologia[15]. Ajungând la

[9]Eugen Simion, *Op. cit.*, p. 515.
[10]*Ibidem*, p. 515.
[11]Sainte-Beuve, *Pagini de critică*, în românește de M. Roșca, Prefață de Elena Vianu, Editura de stat pentru Literatură și artă, București, 1958, p. 43.
[12]*Cf.* Cristina Burtea-Cioroianu, *Op. cit.*, p. 91.
[13]Simona Chețan, *30 de interviuri eveniment*, Editura Tritonic, București, 2008, p. 14.
[14]*Ibidem*, p. 14.
[15]A se vedea legătura dintre simbolul mării și mitologie în următoarele secvențe:1. „Marea înseamnă enorm pentru mine. Dacă n-aș fi venit, aș fi căpătat o psihologie de infirm. Ar fi trebuit să mă consolez cu ideea că marea ține de trecut. Pentru totdeauna! Și nu mă văd în stare, deocamdată, de așa ceva.” 2. „La mare, eu [...]Mă desprind de problemele curente.” 3. „[...], la mare, totul se simplifică [...]. N-aș zice că devin «altul»la mare. Dar cu siguranță, devin «altfel»[...]Am o stare de beție superficială care-mi relatează inhibițiile și mă curățâ, parcă, de zgură.[...]. Și nu cunosc o terapie mai radicală pentru oboseala mea nervoasă.” 4. „[...] mă uit [...], spre marea taină a mării. La ceasul în care se îngână ziua cu noaptea, marea are ceva ciudat. Pe apele ei suflă parcă duhul Genezei. Valurile spală țărmul cu o nepăsare grea, inerțială și am senzația stranie că mă aflu înainte de apariția vieții pe Pământ.” 5. „Oricum, dacă noi suntem opera lui Dumnezeu, marea este capodopera Lui. Din patru elemente (apă, soare, nisip, aer), nimic mai mult, se creează, prin nu știu ce mister, o magie și o mitologie. Nu

BDD-A22122 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:19:37 UTC)

această revelație putem analiza legăturile care se stabilesc între aceste două coordonate esențiale pentru autor. Interpretarea poate fi adâncită, deoarece marea poate fi necunoscutul, esenţa ascunsă dintr-un destin aflat în imposibilitatea de a se regăsi în zbucium, vervă, mulţime şi colectivitate. Pentru el marea rămâne înfâptuirea sinelui după noile coordonate imperios cerute de destin. Totodată, marea este o terapie pentru sufletul autorului, „La ceasul în care se îngână ziua cu noaptea, marea are ceva ciudat. Pe apele ei suflă parcă duhul Genezei”[16]; în acelaşi timp marea poate fi elementul esenţial al existenţei, dacă ne referim la apa-maternă, „Marea este pentru toţi oamenii dintre cele mai mari şi mai constante simboluri ale maternităţii.”[17] Aventura identitară convoacă amintirea, originea, autocreaţia şi, nu în ultimul rând, propensiunea spre celălalt-viitor. Marea poate fi simbolul creaţiei care se ia sau care este luată drept creator[18] pentru Octavian Paler, marea este un înfăptuitor al oglindirii asemenea scriiturii diaristice. Marea are valenţe demiurgice deoarece, scăldându-se în apele mării, Paler are impresia că renaşte de fiecare dată. În acelaşi timp este şi spaţiul vieţii fiindcă se întâmplă ceva inexplicabil de fiecare dată când intră în contact direct cu apa mării; pentru el marea e o taumatologie[19] inepuizabilă. Magia aceasta ţine de latura romantică a personalităţii autorului care se poate demonstra pe parcursul primei părti, unde încearcă să demonstreze că romanticii au recreat clasicitatea antică.[20]

Totuşi la mare reuşeste să se regăsească. Acea căutare de sine la mare parcă nu e atât de adâncită, precum e în alte scrieri, marea e „o magie, o mitologie”, care îi oferă un peisaj simplu şi, în acelaşi timp de un „desfrâu luminos”[21]. Apolinicul şi dionisiacul se întrepătrund în valul depărtării şi al apropierii. Jocul distanţelor şi al atitudinilor sunt manifestări ale relaţiei eu - străin şi, implicit, ale comunicării spectrale.

Octavian Paler consideră, că, „dacă noi suntem opera lui Dumnezeu atunci marea este capodopera lui” deoarece din patru elemente apă, soare, nisip, aer se creează o mitologie. La mare „trupul devine singurul adevăr”[22]

Prin referirile mitologice autorul îşi propune să retrăiască unele mistere autentice deoarece el simţindu-se străin în lumea lui, tot mereu, caută un univers unde, el ca individ, ar putea să trăiască autentic, pentru că aici pe această lume el se simte un stăin: „oricum, mă tem că viaţa mea a devenit, de mai multă vreme, un fel de imitaţie de viaţă. Şi-a pierdut autenticitatea, pe care o regăsesc aici, la mare, cu o infinită recunoştinţă.”[23] Misterul, cuvântul

---

cunosc un peisaj care să fie atât de simplu și, în același timp, de un desfrâu luminos.[...]Aici trupul devine singurul adevăr. Dar cu atât mai ușor comsimți că Afrodita putea ieși numai dintr-o mare.” 6. „ Spre deosebire de zei, noi amestecăm dragostea cu disperarea. O dată mai mult, înțeleg de ce iubesc marea cum iubești o femeie. Dar o iubesc și ca pe un loc de exil. Căci marea n-are vârstă. Ea nu e din nici un secol. Și n-are amintiri. Uneori, mă simt chiar puțin caraghios aici cu specialitatea mea de «rentier»al memoriei. [...] Nu mă pot sătura de mare într-o săptîmână. [...] e ceva sfâșietor de frumos în spectacolul unei mări incendiate de soare, în stare să intimideze lucidităţile cele mai rele.” 7. „Mâine, voi fi primul pe plajă. Întotdeauna am procedat așa în ultima zi. M-am dus să înot înainte de micul dejun, în apa încă «netrezită» din pâclele nopții. Ai, atunci, o senzație ciudată, despicând apa cu brațele. Parcă o deștepți din somn.”

[16]*Idem*, p. 12.

[17]Gaston Bachelard, *Apa și visele*, editura Univers, București, 1995, p. 131.

[18]Chevalier Jean, Alain Gheerbrant, *Dicționarul de simboluri*, vol 2. Editura Artemis, București, 1993, p. 270.

[19]Octavian Paler, *Aventuri solitare*, Editura Albatros, București, 1996, p. 13.

[20]*Ibidem*, p. 15.

[21]*Ibidem*, p. 44.

[22]*Ibidem*, p. 43.

[23]*Ibidem*, p. 20.

BDD-A22122 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:19:37 UTC)

şi miticul se întrepătrund pentru a dobândi autenticitatea trăirii. În aces sens „Poate că nu există un mijloc mai bun pentru a ascunde un mister decât acela de a discute despre el.”[24] „Tot ce aş putea accepta e că ambiguitatea îşi lasă deplina libertate să alegi, ca la Delfi, şi că firul Ariadnei i-a fost de folos lui Tezeu tocmai fiindcă s-a răsucit după meandrele labirintului.”[25] De la firul Ariadnei, la Tezeu, La Adonis, la Ajax, la Agamemnon, la Helena, la Artemis, la Ulise, Orfeu, Penelopa enumerarea lor va produce o cuprindere a infinitului, ce completează infinitul atras de mare. Şi exegeza autorului surprinde această desfăşurare de forţă mitologică: „[...] rememorând episoade, fapte, evenimente din bogatele-i lecturi despre antichitate. Se perind astfel, prin faţa noastră, Pitagora, Heraclit, Eschyl, Sofocle, Euripide (celebru prin grota-i de la Salamani unde şi-a gândit cea mai mare parte a pieselor sale de teatru şi a morţii sale cumplite: refugiat la bătrâneţe în Macedonia, la Pella, la curtea lui Archelaos, este sfâşiat de câinii asmuţiţi asupra-i, de nobilii macedoniein semibarbari, cărora dramaturgul le criticase moravurile fruste), meditează la cultul măsurii, al căderii în hybris, la soarta cărţilor, în genere, a Bibliotecii din Pergam dăruită Cleopatrei, regina poliglotă, de către Antoniu, într-un exces de tandreţe, la oracolul din Delphi etc.”[26]

Precizările de mai sus ne demonstrează legătura generică dintre Octavian Paler, marea şi mitologia, astfel putem demonstra că aspectul biografic al eului creator este strâns legat de mare şi de aspectele mitologice din toate operele sale. Omul antic este acel Octavian Paler care nu poate vedea lumea doar prin prisma valorilor antice, una dintre acestea fiind adevărul despre care în romanul *Viaţa pe un peron* încearcă să ne vorbească prin procesele sale închipuite. Căutarea adevărului este un rezultat al lipsei de libertate, deoarece mediul istoric nu-i permitea acest lucru. Restrângerile din acea perioadă îi cauzează mustrări de conştiinţă, deoarece pentru moralistul Paler, valorile cele mai improtante erau Binele, Adevărul, Frumosul, Libertatea.

Pentru a putea vorbi despre omul etic, trebuie să ne amintim de etica lui Emmanuel Levinas, conform căreia omul etic trebuie să fie în relaţie directă cu religia, deoarece relaţia etică este prin excelenţă religioasă, relaţia cu celălalt introduce transcendenţa. Astfel religia deschide drumul eticii. Bineînţeles că teoriile legate de etică sunt strâns legate de teoriile alterităţii. Astfel

„străpungerea pe care o săvârşeşte Levinas cu ajutorul fenomenologiei este, cum se ştie, în domeniul eticii, pe care o pune înaintea ontologiei, ca filozofia prima. Nu fiinţa, identitateaei, ci chipul, chipulceluilalt, alteritateaprimeaza. Aici el dezvoltafilonuliudaiccontemporan, corectândviziuneabuberiana din EusiTu, sistemul dialogic de parteneriat, „echitabil“, susţinândasimetria, punându-l peCelălaltinaintea Mea, cu risculasumat al încălcării „legilorfirii“. Celălalt nu e infernul, ca la Sartré, ci legăturanoastră cu transcendentul: în el vădchipulluiDumnezeu, nu un chip particular, ci chipulinfinit. „Sacrulnu se manifestădecâtacoloundeomulîlrecunoaşteşiîlacceptăpecelălalt”. Ni se propunesimultanunumanismşi o metafizicăurmând „calearegală a eticii”. Relaţia cu Dumnezeu nu e directă, ci intermediată, dar nu de substitute, ci de aproapelenostru. Spune-mi cum teporti cu ceilalţi, ca să-ţi spun înceraporturieşti cu Dumnezeu! Adevăratacorelaţiedintre

[24] *Ibidem*, p. 63.
[25] *Ibidem*, pp. 70-71.
[26] Ionel Savistescu, „Octavian Paler, Aventuri solitare”, în *Ateneu*, 34, nr. 1, 1997, p. 5.

BDD-A22122 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:19:37 UTC)

om siDumnezeudepinde, deci, de relația de la om la om, în care omulșiasumadeplinaresponsabilitate, ca si cum nu ar fi un Dumnezeupe care săpoțiconta. Cu altecuvinte: făcetrebuiesăfacidacăvrei ca El săteajute!"[27]

Acesteconsiderații ne dezvăluieteoriile legate de omul etic, care încazulopereilui Octavian Paler trebuieanalizateîn contextual teorieialterității. Individulîntotdeaunaîncearcăsă se raporteze la celălalt. Teoreticienii culturii, antropologii şi filozofii propun numeroase definiri ale conceptului, încercând să surprindă esenţa unei manifestări complexe şi vaste – raportul identitate-alteritate. De exemplu, Tzvetan Todorov în lucrarea *Cucerirea Americii. Problema celuilalt,* afirmă la adresa alterităţii că „cunoaşterea de sine trece prin cunoaşterea celuilalt."[28]

După Todorov Tzvetan există trei axe diferite ale problematicii alterităţii: planul axiologic, planul praxiologic şi planul epistemic. Planul axiologic (o judecată de valoare) vizează legătura dintre eu şi celălalt, dar, în acelaşi timp, nu numai legătura, ci şi modul cum mă raportez la celălalt şi la cum este, bun sau rău, îl iubesc sau nu-l iubesc, îmi este egal sau îmi este inferior.

În planul praxiologic (acţiunea de apropiere sau depărtare faţă de celălalt) e vorba de faptul că dacă îmbrăţişez valorile celuilalt, mă identific cu el, sau îl asimilez pe celălalt mie, îi impun propria-mi imagine. În planul epistemic nu există nici un absolut, ci o gradare infinită între stări de cunoaştere, mai mult sau mai puţin complexe.

Există bineînţeles şi afinităţi între cele trei planuri, dar nicio implicaţie riguroasă, aşa încât nu putem deci să-l reducem *unul la celălalt*, nici să-l prevedem pe *unul* pornind de la *celălalt*.[29] De asemenea, într-un studiu teoretic amplu, Marc Guillaume şi Baudrillard sunt de părere că *altul (l'autre),* fiind de orice natură, străin, imigrant sau marginal, poate fi de aceeaşi natură. El numeşte două tipuri de alteritate radicală, una care poate fi asimilată şi cealaltă inasimilabilă „în fiecare altul (autre) există Celălalt (autrui) – ceea ce nu este eu, ceea ce este diferit de mine, dar pe care-l pot înţelege, chiar asimila – şi există de asemenea o alteritate radicală, inasimilabilă, incomprehensibilă şi chiar inimaginabilă."[30] Se vorbeşte despre trei tipuri de alteritate:alteritate umană (dintre diferiţi oameni), alteritate dinăuntrul nostru (de la Sigmund Freud încoace a primit numele de inconştient) şi alteritatea altor spaţii, care pot fi cosmice sau chiar a maşinii.[31]

Marc Guillaume dezbate elipsa altului, despre a-l lua pe altul drept Celălalt, a-l reduce pe altul la Celălalt, făcând referiri la studiul lui Simmel din 1905, intitulat *Digresiuni despre străin,* unde acesta abordează conceptul de străin, care după o anumită axă poate fi foarte departe iar, după o altă axă, foarte aproape[32], adică străinul poate fi altul sau Celălalt, poate exista o distanţă între eu-altul, eu-celălalt, dar, în acelaşi timp, această distanţă poate să se diminueze în totalitate pentru că ajunge la un raport cu totul aparte, pentru că cel mai îndepărtat este şi cel mai aproape. Străinul este în acelaşi timp cel care e aproape şi departe,

[27]http://www.observatorcultural.ro/Emmanuel-Levinas-Etica-Prima*articleID_8070-articles_details.html
[28]*Cf.*Tzvetan Todorov, *Cucerirea Americii. Problema celuilalt,* trad. de Magda Jeanrenaud, Editura Institutul Europena, Iaşi, 1994, p. 176.
[29]*Ibidem,* p. 173.
[30]Jean Baudrillard, Marc Guillaume, *Figuri ale alterității*, trad. de Ciprian Mihali, Colectia „Studii", Editura Paralela 45, Piteşti Bucureşti, 2002, p. 6.
[31]*Ibidem,* p. 11.
[32]*Ibidem,* pp. 13-15.

BDD-A22122 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:19:37 UTC)

însă acest lucru nu înseamnă neapărat că există o distanţă geografică sau culturală, ci, mai degrabă, că e vorba de o trecere a frontierei. Statutul de străin este acela al cuiva care nu e judecător şi parte, care nu e parţial în dezbateri şi conflicte, care nu va rămâne permanent angajat în vecinătatea noastră socială, el poate, prin urmare, să fie un judecător imparţial, să ia o distanţă, permiţându-i să observe mai bine conflictele sau situaţiile care nu-l privesc în mod durabil. Această distanţă îi permite o *proximitate* [33], îi permite să fie chemat într-o poziţie de arbitru şi chiar mai adesea, într-o poziţie de confesor.

Dacă în cazul scrierilor lui Octavian Paler, în care confesiunea este principala modalitate de expunere, *altul* este jurnalul, în cazul romanului *Viața pe un peron*, *altul* poate fi partenerul de șah, judecătorul, femeia de la frizerie, Eleonora etc. Important e că, raportarea la celălalt, se face prin prisma acelui om, care asteaptă însingurat și nu își pierde încrederea în ceea ce e frumos și adevărat. Aceste două valori îl călăuzesc până la sfârșitul romanului. Încrederea în frumos îl duce cu gândul întotdeauna la lumină, la mare, cele două simboluri esențiale pentru autor, iar adevărul îl determină să vadă totul la nivel de proces, și să simtă nevoia de a face dreptate.

Nevoie de dreptate e strâns legată de nevoia de libertate. De aceea vrea să facă dreptate și se scufundă în acele procese inventate, deoarece dorește să trăiască într-un mediu în care există justiție, în care există încrederea individului că adevărul va ieși la iveală. Aici intervine aspectul de parabolă, profesorul de istorie mișcându-se într-o lume în care nu se poate face dreptate pentru că acesta nu este o valoare care era promovată de sistem, simte că menirea lui este de a se lupta împotriva acestei lumi devalorificate, decăzute moral. Astfel ar fi în stare să facă orice pentru a păstra sau a readuce aceste valori, dar chiar dacă „Acum atacăm chiar unicitatea ființei mele” sau „Dintr-odată, ființa mea s-a rupt în două”, încearcă astfel de lupte singur nu va reusi.

Limite - frământări/alteritate în gramatica personajului

Personajul principal al romanului *Viața pe un peron* este profesorul de istorie, care, ajungând la limitele sale, se frământă ca să poată rezista în aceea gară părăsită. O singură speranță are, că Eleonora va ajunge curând sau că se gândește la mare și la lumină. Personajul fiind unul narator-personaj, avem de-a face cu o perspectivă subiectivă asupra tuturor evenimentelor și, în același timp, și cu unicitatea perspectivei.

Ipostazele în care se pune acest personaj sunt multiple: este un simplu profesor de istorie, care ne dezvăluie pasiunile sale, este o mangustă imperfectă căreia din cauza imperfecțiunii sale îi e frică de cobră, este o îmblânzitoare de cobra, o ființă dual pe jumătate sfânt, pe jumătate șobolan. Personajul are totuși o parteneră, Eleonora. Ei s-au exilat din propriile „lumi”, deoarece îmblânzitorii de cobre și dresorii de câini au instalat o teroare în care ei nu mai pot trăi. Alegerea cea mai bună pentru ei era fuga de această teroare și, chiar dacă în această gară sau din această gară nu există evadare, totuși e mai bună decât ghearele regimului totalitar.

[33]Jean Baudrillard, Marc Guillaume, *Figuri ale alterității*, trad. de Ciprian Mihali, Colectia „Studii”, Editura Paralela 45, Pitești București, 2002, p. 14.

BDD-A22122 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:19:37 UTC)

Acknowledgement: ***Această lucrare a fost publicată cu sprijinul financiar al proiectului „Sistem integrat de îmbunătățire a calității cercetării doctorale și postdoctorale din România și de promovare a rolului științei în societate”, POSDRU/159/1.5/S/133652, finanțat prin Fondul Social European, Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013.***

BIBLIOGRAFIE:

Bibliografia operei:

Paler, Octavian, *Viața pe un peron*, Editura Litera, Colecția *Jurnalul Național*, București, 2009.

Paler, Octavian, *Aventuri solitare*, Editura Albatros, București, 1996.

Bibliografia critică:

Baudrillard, Jean, Guillaume, Marc, *Figuri ale alterității*, trad. de Ciprian Mihali, Colectia „Studii”, Editura Paralela 45, Piteşti Bucureşti, 2002.

Burța-Cernat, Bianca, „Spovedanie într-o sală de așteptare”, în rev. *Observator cultural*, 6, nr. 23, 2005.

Chifu, Gabriel, „Narațiuneaunui process de conștiință”, Lecturi din contemporani, în rev. *Ramuri*, nr.5, 15 mai 1982.

Cordoș, Sanda, *Lumi din cuvinte. Reprezentări și identități în literatura română postbelică*, Editura Cartea românească, București, 2012.

Crihană, Alina Daniela, *Scriitorul postbelic și teroarea istoriei. Dileme și (re)construcții identitare în povestirile vieții,* Editura Muzeului Național al Literaturii Române. București, 2013.

Durand, Gilbert, *Aventurile imaginii. Imaginați simbolică, imaginarul*, trad. de Anișoara Bobocea, Editura Nemira, 1996.

Glodeanu, Gheorghe, „*Octavian Paler sautentațiaromanuluiparabolă* (I.)”, în*Tribuna*, 8, nr. 28, 1996.

Glodeanu,Gheorghe, *Dimensiuni ale romanuluicontemporan*, EdituraGutinul, Baia Mare, 1998.

Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române*, Editura Paralela45, Pitești, 2008.

Marcea, Pompiliu „Eveniment literar”, în rev. *Contemporanul*, nr. 9, 26 februarie 1982.

Marcea, Pompiliu, *Atitudini critice*, Editura Cartea Românească, București, 1985.

Manu, Emil, „Asceza parabolei”, în rev. *România literară*, XV, nr. 25, 17 iunie 1982.

Marian, Barbu, *Aspecte ale romanului contemporan*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1993.

Martin, Mircea „Morala parabolei”, în rev. *România literară*, XV, nr. 49, 2 decembrie 1982.

Moraru, Cornel, „Viața pe un peron”, în rev. *Vatra*, XII, nr. 4, 20 aprilie, 1982.

Muthu, Mircea, „Omul și cobra”, în rev. *Steaua*, XXXIII., nr. 3, 1982.

Sainte-Beuve, *Pagini de critică*, în românește de M. Roșca, Prefață de Elena Vianu, Editura de stat pentru Literatură și artă, București, 1958.

Sainte-Beuve, *Portrete literare*, Editura pentru Literatură Universală, București, 1967.

Simion, Eugen, „Romanul parabolic”, în rev. *România literară*, XV., nr. 7, 11 februarie 1982.

Simion Eugen, *Scriitori români de azi*, vol III, Editura Cartea Românească, București, 1984.

BDD-A22122 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:19:37 UTC)